

LAURIDS TASTESEN:

WHISKY, VALIUM OG VAKUUM

Som så mange af urimelig herkomst nærrede Kim, som jeg i denne sammenhæng af diskretionshensyn vil kalde Mik, dyb mistillid til ord, navnlig det skrevne.

Det er mandag. Klokken er fjorten sytten og stedet er Kaffestuen. Kaffestue I. Jeg har det underligt og veed ikke, hvorfor jeg er begyndt at skrive dette. Hvis jeg vidste det eller vidste, hvad jeg nu er i færd med at skrive, ville jeg naturligvis heller ikke gøre det og da slet ikke her og nu. Her er næsten den sædvanlige atmosfære. Både V. Magnus og M. Link er her. Ordene kommer ikke fra mig på den måde, de plejer. De vader ikke sindigt og sløvt gennem mit spyt, før de falder ned på papiret, stakkels små og sorte. Jæger. Tror jeg nok (1). Norup er her fanden minimere mig også og sidder og skuler olmt frem for sig ovre i hjørnet. Jeg gider kraft krympe mig ikke snakke med ham i dag. Jeg vil skrive. Ja. Jeg vil skrive den underlige, men sandfærdige beretning om min gamle og nu måske forhenværende kaffestuekammerat Kim; jeg mener Mik.

Skønt fra et hjem uden bøger og andre dikkedarer begyndte Mik at skrive et par rim allerede før konfirmationsalderen. I dyb hemmelighed, naturligvis. Han skrev i den periode ganske vist kun to små vers, hvoraf han straks destruerede det andet, således, at der kun forelå eet. Det første. Han vidste ikke, har han fortalt mig, hvorfor han gjorde disse ting. Han forstod sig nemlig hverken på at læse eller skrive. Han forstod ikke skriftens mysterium, som han noget patetisk udtrykte det i formiddags. Dog anede han straks skriftens magi med den blanding af frygt og skepsis, der tilkommer det magiske. Han henregnede fra nu af det at skrive til mørkets gerninger. At skrive blev for ham noget ekstremt

ublufærdigt og han oplevede det, som om der blev sænket et tykt sort klæde ned mellem ham selv og det papir, der tålmodigt tog imod og bevarede ordene. Han antydede da også engang, at det at skrive for ham blev det samme som at skrifte. Et mummespil, slet og ret. Der er jo ikke nogen eller noget bag forhænget. Han, der i mange år sjældent talte i hele sætninger, har flere gange fuldført netop denne sætning om forhænget. Jeg har flere gange observeret et glimt af ubeskrivelig angst i hans blik i den forbindelse, men han afledte hver gang min opmærksomhed ved temmelig højlydt at vrisse: Skrift er løgn og bedrag. For ikke at vække for megen opmærksomhed i Kaffestuen plejede jeg blot at nikke bekræftende og så var den samtale forbi. Først for et par timer siden gik den rette sammenhæng op for mig, men allerede da jeg modtog hans underlige brev i morges, anede jeg en sammenhæng.

På trods af eller måske forstærket på grund af en akademisk grad inden for et obskurt humanistisk område, der er helt uden interesse i denne sammenhæng, havde hans proletarisk forstenede mistroiske indstilling til alt, hvad der havde med ord og papir at gøre, holdt sig usvækket i alle de år, jeg har kendt ham. Det var ganske enkelt hans stærkeste og mest markante karaktertræk. Chief har vi kaldt ham i mange år, efter at hans indlæggelser var blev almindeligt kendt (2). Høvding, din store vestandalusiske landkanin, du må være blevet gal. Man kan da ikke pludselig fra den ene dag til den anden i fuld alvor forskrive sig til en metafysisk doktrin, man har bekæmpet i årevis. Han smilede blot åndsfraværende og med udslukte øjne, da jeg sagde det til ham.

Jeg har kendt Mik så godt, at jeg stadigvæk nægter at tro på, at han blot har nedkæmpet en tendens i sig selv gennem så mange år. Det var bestemt ikke uden grund, at folk, der ikke forstod ham, før i tiden nedsettende kaldte ham Onto. Havde han så endda heddet Otto, så behøvede man måske ikke at have taget det så bogstaveligt; men navnet ville have været upassende. En tavs grubler kan ikke hedde Otto; det er næsten lige så umuligt som at være filosof og hedde Oskar (3). Det ville ganske vist have været lettere for mig, hvis han havde heddet Otto, for så behøvede jeg blot at stave hans navn bagfra for at sløre hans identitet. På den

anden side, så er den jo brugt før. På en lidt anden måde, men alligevel (4). Jeg kalder ham nu Otto alligevel. Mik lyder for talesprogsagtigt og derfor utroværdigt. Navnet gør sig ikke på prent.

Når jeg drejer hovedet en smule, ser jeg lige over på Bogtårnet, hvis indhold Otto som så mange andre på en på een gang uhyre fortænt og tankeløs måde er begyndt at forveksle med virkeligheden. Katalogsalen er som Grønspættebogen en universel fiktion. Der findes ikke nogen Viden. Jeg drejer så diskret som muligt hovedet tilbage og ser ligegyldigt frem for mig, fordi Hans Jørgen "Skylle", i daglig tale blot kaldt "Skylle", fanden decimere mig også er her og så oven i købet sammen med et par kaffedrikkende teologer. Dem gider jeg i hvert fald heller ikke tale med. Navnlig ikke i dag.

Når Otto før i tiden en sjælden gang var på nippet til at tro bare en smule på en skriftligt formuleret teori, løb der en isnende kuldegysning gennem hele kroppen på ham. Jeg har kun overværet det en enkelt gang, men det var til gengæld også så rystende en oplevelse, at jeg stadigvæk får det helt dårligt ved at tænke på det. Da jeg senere i slutfasen af en druktur forsigtigt spurgte ham, hvad det var, han oplevede, når han fik sine "jordrystelser", som han ufrivilligt kom til at omtale sine "ture", da jeg engang besøgte ham på den lukkede, mumlede han noget uforståeligt sønderjysk kaudervælsk, hvoraf jeg kun opfattede eller i hvert fald senere kun huskede ordet "tålle". Jeg slog mig umiddelbart til tåls med, at det var et af de utallige dialektskældsord, han konsekvent anvendte, når der skulle skældes ud. Først nu og her går det op for mig, at ordet må være identisk med tålmodig og, at han sandsynligt blot har mumlet: Papir er tålmodigt. Papir er "tålle". Jo, det tror jeg. Det passer eller rettere passede også fuldstændigt til hans stil, når det gjaldt væsentlige problemer og såkaldt store spørgsmål.

Jeg får det godt nok mere og mere underligt. Så fuld kan jeg da heller ikke være på det her tidspunkt. Det er ligesom mine omgivelser flyder ud. Det er som om tingene bliver mindre og udviskede i farven. Nuancer i hvidt og gråt. Der er lidt for mange med hvide kitler på. Jeg henter en kande kaffe og allerede efter to kopper, ser jeg lidt klarere på tingene: Folk er jo bare klædt i hvidt sommertøj. Det er i begyndelsen af septem-

ber. Den tiende, tror jeg. Semesterstart, så min plage-ånd, "Filosoffen", har heldigvis overfaldet et par russer ved et bord henne ved udgangen. Det lyder, som om de taler babysprog. Dada og sådan noget i den stil. Og så udtaler de sær på en underlig langtrukken måde: sær. Måske er det bare århusiansk eller måske er det navne på nogle franske modefilosoffer. Hvad veed jeg. Jeg tror virkelig, jeg er ved at blive gal og sær, for det ser ud, som om de unge mennesker drikker noget, hvor der står NAR og Vits på etiketten. Jeg synes endda vits er stavet på germansk. Jeg veed godt, jeg er nærsynet og fortumlet i hovedet, men her må virkeligheden spille mig et puds. "Filosoffen" forsøger at blære sig ved at slynge om sig med navne på teoretikere fra De rebel-ske År. Tyske navne, som forekommer mig bekendte, men som nu lyder vulgære og småsjofle. Jeg synes både han siger Schnabelwasser og Schweppenschwanz (5).

Det begyndte virkelig at gå galt for Otto, efter at han havde været på Sandhedsseminar på Sandbjerg med Kredsen. En eller anden kendt skriftklog mystagog har tilsyneladende fået jorden til at skride fuldstændigt under Otto. Endnu værre blev det, da han i Kredsen havde studeret noget, jeg tror, han kaldte Sætningen og Døden. Jeg forstår ingenting; jeg har altid kun interesseret mig for virkeligheden og livet.

Jeg er gået over til øl igen og bliver pludselig opmærksom på det sammenfoldede brev i min skjortelomme. Det brev, jeg fik fra Otto med morgenposten. Jeg må hellere gengive det i dets fulde længde:

Hej Laus!

"Hvorfor har jeg ikke set dig i så lang tid? Jeg håber ikke, du har været fjollet nok til at blive fornærmet, fordi jeg var en smule stikken sidst. Nej, det regner jeg heller ikke med!

Siden vi sidst sås, har jeg haft alvorlige ting at tænke på. Jeg har noget at fortælle dig; men ved ikke, hvordan jeg skal udtrykke det, og jeg ved ikke en gang, om jeg overhovedet skal meddele dig vedkommende sag.

Hvis du på en eller anden måde kan arrangere det, så kom herover ALLEREDE I FORMIDDAG. Det drejer sig om en meget vigtig sag. Jeg forsikrer dig, at det er en sag af den allerstørste vigtighed."

Venlig hilsen

...

Da jeg læste brevet, lagde jeg ikke straks mærke til, at der var tale om en meddelelse i citationstegn. Jeg blev først opmærksom på denne besynderlighed, da jeg læste brevet lidt senere. Jeg blev først lidt knotten, for det er vel lidt af en fornærmelse af skrive et personligt brev, der ikke er andet end et citat. Jeg kiggede på brevet nogle få sekunder og vidste straks, hvor citatet var hentet fra, for jeg havde som godnatlæsning læst Edgar Allen Poes novelle "Guldbillen" (6). Jeg proppede Poes "Hemmelighedsfulde Fortællinger" i inderlommen på min sommerjakke og tog straks afsted til Universitetet for at møde Otto. Uden at sige et ord smækkede jeg bogen i bordet lige foran næsen på ham, da jeg kom hen til hans bord i Stakladen. Han reagerede overhovedet ikke, så jeg hentede kaffe og lod ham tygge lidt på, hvordan jeg havde afsløret ham. Da jeg kom tilbage, så jeg, at Otto var ligbleg og rystede voldsomt på hænderne. Da jeg er ret sensibel, begyndte også jeg at få det dårligt. Han trak et pilleglas op af lommen og slugte en tre-fire stykker og gav mig glasset, idet han stammede: Tag et par stykker. Det er Englefred og ikke noget at være bange for. Jeg tog to af pillerne og slugte dem med varm kaffe. Ca. tyve minutter efter begyndte vi begge at blive roligere og jeg ventede spændt på Ottos næste træk. Langsomt trak han sin slidte tegnebog op og fremdrog et lille stykke gulnet papir på størrelse med de sammenfoldede servietter, vi bruger i Studenterhuset. Papiret så ud til at være mindst hundrede år gammelt, men Otto viste mig kun bagsiden af papiret, der tydeligvis var beskrevet. Det er mit første digt, du veed! Se ordentligt på det. Det var tydeligt, at jeg ikke måtte se, hvad der stod på papiret; men det var også ligegyldigt, for jeg anede med skræk, hvad det var, jeg ville få at se. Og ganske rigtigt. Blækket var sivet igennem papiret og aftegnede et dødningehoved, der ikke kunne være tegnet bedre af en kunstner. Du tager gas på mig, mumlede jeg. Han rystede benægtende på hovedet og begyndte at snakke som et tærskværk. Alle-rede nogle få dage efter, at han havde skrevet det famøse digt, havde han set den uhyggelige tegning på bagsiden, men først for nogle dage siden havde han læst Poes novelle og han havdesom i et åbenbarende lysglimt fattet universets gåde. Han ævlede om skrift i et sprog, hvor jeg kun forstod hvert femte fremmedord. Jeg var klar over, at han var blevet rigtig gal. Jeg lagde mærke til, at han havde en sportstaske med, der så ud til

at være fyldt med bøger og tøj og spurgte ham om han skulle ud at rejse. Til min forbavselse sagde han rent ud, at han skulle indlægges på Risskov og at han håbede på, at det denne gang ville lykkes psykiaterne at blæse så megen hjerne som muligt ud af hovedet på ham, fordi lykke for ham ville være at få udraderet enhver form for tankevirksomhed, bortset fra den, der kommer til udtryk i skriveprocessen. Jeg kunne ikke lade være med at spørge, hvorfor han havde skrevet sit brev som et citat og han svarede blot: Hvor der skrives, der borges der! Jeg må indrømme, jeg ikke straks forstod meningen. Der foresvævede mig noget om, at det at borge havde noget med det tyske verborgen at gøre, sådan, at meningen kunne være: Hvor der skrives, der skjules der. Men Otto belærte mig om, at det gamle verbum at borge har en dobbeltbetydning, nemlig både det at låne og det at stå inde for. Hvor der skrives, der lånes der og der står der inde for, hvad der skrives. Mens Otto ævlede videre i flere timer skiftedes vi til at hente Blå Thor, af gammel vane, men jeg må indrømme, at jeg var rystet og dybt skuffet over den vending, Otto havde taget. Jeg kunne bedre lide at drikke sammen med ham, dengang han stort set ikke sagde et ord.

Jeg synes pludselig, alting bliver mindre; mine omgivelser svinder ind og det er, som om jeg ikke kan mærke min krop længere. Hovedet, føler jeg, er der - og mine fødder, måske. Det uhyggelige er, at jeg stadigvæk på en eller anden måde er i stand til at sanse og skrive, måske også tænke. Jeg ser for eksempel tydeligt, at et par stykker fra kompagniet sidder og drikker vand med upålidelige øjne. De kommer nok fra et vigtigt møde. En af underleverandørerne til markedsføringen af det jyske behovssortiment skal sikkert have en ansættelse eller et legat. De smæder de sidste rænker. Måske er der tale om et dementi i forbindelse med den verserende forurenings sag omkring Unichemi. Otto var engang ansat i kompagniet, men det var før Krisen og kun i en meget underordnet stilling. Jeg tror, det allerede var i den periode, han ubevidst vænnede sig til ikke at spørge om det, der ligger udenfor. Tingene sker trods alt ikke fra den ene dag til den anden. Kompagniet har altid trukket meget skarpe grænser mellem det, der er udenfor og det, der er indenfor.

Som alle neofytter har Otto ikke gennemskuet sin ny-erhvervede filosofi. Ikke nok med at Otto er blevet bidt

af en fyr, der hedder Borges, men han tror, fanden annihilere mig, at Jorge Luis Borges er et psydonym for Victor Borge, der som bekendt engang hed Børge Rosenbaum. Han har, heldigvis forgæves, forsøgt at ringe til både Simon og Pia Rosenbaum, for at få bekræftet sin vanvittige idé. Otto ligger under for en vanvittig selvmodsigelse. Det kan jo være revnende ligegyldigt, hvem, der har skrevet hvad, når det i sidste instans er skriften, der skriver sig selv. Der er ingen foran forhænet, hævder han nu. Jeg nægter at være med længere.

Kaffestuen bliver med eet uhyggelig tom og uvirkelig. Jeg kan kun se loftet lige nu. Gad vide, om jeg er gået i brædderne, som man siger. Det kan bare umuligt passe, for jeg skriver stadig. Jeg kan ikke ligge på ryggen og skrive. Det veed jeg bare. Alligevel ser jeg lige op i loftet, mens jeg skriver. Loftet skræner som et telt og er brunmalet. Ingen af delene har jeg bemærket før. Jeg bliver helt tom indvendig. Er det automatskrift det her eller er det en såkaldt ude-af-kroppen-oplevelse. Nej. Jeg skriver mig selv. Jeg er blevet ren skrift. En lyksalighedsfølelse, jeg aldrig har troet mulig, fylder mig. Jeg er på een gang rent nærvær og totalt fravær. Det ikke bare sprøjter ud af mig, jeg sprøjter mig ud hele tiden. Ord. Ord. Ord. Åh. Or. Gasme, Orgasme. Orgasme.

Dav Laus, hører jeg pludselig en stemme sige og jeg kan se, at det er Jens Ole, Alvin og Helgi, der er kommet hen til mit bord. Jeg fatter ingenting, for jeg sidder jo ikke længere ved bordet. Jeg fornemmer et ryk i papirerne og ville ønske, at jeg kunne give et tavst, men alligevel stærkt goddag til deres hænder (7). Eller i det mindste et farvel, hvis det fra nu af er ude med mig. Jeg har ganske vist altid følt, at jeg var allermost mig selv, når jeg var helt og aldeles ude af mig selv, men det her er bare for meget. Jeg føler pludselig en knytnæve mod min skulder. Morsing og Strågård er også dukket op, med Blå Thor i hænderne. Jeg ryster på hovedet og ånder lettet op. Jeg har bare siddet og været væk et øjeblik. Klokkeren er præcis sytten fjorten, så jeg må skynde mig at ringe hjem, at jeg bliver lidt eller meget forsinket i dag. Jeg vil nemlig foreslå, at vi planlægger en Eremitkongres om et eller andet. Vi vil ikke få svært ved at blive enige om et eller andet emne, det er jeg helt sikker på.

Da jeg kommer tilbage med mine øl, står der allerede en til mig på mine papirer, som jeg skyndsomt fjerner. Jeg fortæller om min skriverus og får en vanvittig idé. Tænk, hvis jeg var blevet dernede på papiret. Så havde min eneste mulighed for at få slukket min brændende tørst været, at en eller anden havde spildt øl på mig. Jeg ville være blevet udvisket, blevet eet med det hvide papir og måske skuet det famøse hvide lys. Vi ler og morer os, mens vi bliver enige om, at genstandsområdet for vores kongres, der naturligvis aldrig skal afholdes, fordi den afholdes, hver gang vi mødes, kunne være socialitetens mulighedsbetingelser. Et rigtigt genstandsseminar, hvor vi kunne diskutere lige meget hvad, bare det havde noget med os selv og virkeligheden at gøre. Vi griner ad de fine og fjollede akademiske ord og lader tiden gå. Kims fravær er øredøvende og helt spontant indfører vi et kvarters tavshed pr. time. Fra kvart i til hel. Vi vil savne dig Kim, men måske kommer du tilbage en dag. Eller det utrolige kunne ske, at der dukker en ny Kim op. Det sidste tvivler jeg stærkt på.

Redaktionelle noter:

Da dette manuskript er kommet SLAGMARK i hænde uden forfatterens vidende og sikkert imod hans vilje, da han af princip ikke ønsker at offentliggøre noget som helst, har redaktionen fundet det nødvendigt at bede et par af Tastesens venner om at indføre et par noter for forståelsens skyld.

- 1) Citatet, der ikke er helt korrekt, er fra Frank Jægers digtsamling "Dydtige Digte". Det pågældende digt har titlen "Portræt af poeten".
- 2) Der må helt oplagt være tale om en inspiration fra "Gøgereden", selv om Kim på walisisk også betyder høvding.
- 3) Vi nægter at tro på, at der kan være tale om en perfid hentydning til den århusianske antroposof Oskar Borgman Hansen.
- 4) Der må hentydes til Villy Sørensens "De to tvillinger" i "Sære Historier".
- 5) Hvad det sidste navn angår, kan der være tale om en sammenblanding af (Hermann) Schweppenhäuser og den danske marxist (Hans-Jørgen) Schanz.
- 6) Hele afsnittet bliver kun forståeligt med Poes fortælling in mente.
- 7) Der dukker igen en reminiscens op fra et digt af Frank Jæger.